

1. ชื่อผลงาน / R to R

- 1.1 ชื่อภาษาไทย ทักษะการป้องกันตนเองทางเพศสำหรับผู้บกพร่องด้านพัฒนาการและสติปัญญา
- 1.2 ชื่อภาษาอังกฤษ Sexual self-defense skills program for children with intellectual disabilities

2. ชื่อหน่วยงาน / หอผู้ป่วย 4

3. ปีที่ดำเนินการ ปี 2557 (สิ้นสุด เดือนธันวาคม 2557)

4. คำสำคัญ : ทักษะการป้องกันตนเองทางเพศ พัฒนาการและสติปัญญา เพศศึกษา

5. เป้าหมาย :

ระบุเป้าหมายของผลงานที่เป็นรูปธรรม เช่น

- พัฒนาโปรแกรมทักษะการป้องกันตนเองทางเพศ สำหรับผู้บกพร่องด้านพัฒนาการและสติปัญญา อายุ 12-15 ปี

6. ปัญหาและสาเหตุ :

ปัญหาเรื่องเพศนั้นว่าเป็นปัญหารุนแรงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น มีการถูกทำร้าย 1 คนในทุกๆ 15 นาที หรือเกือบ 4 คนในทุกชั่วโมง โดยร้อยละ 60 เป็นเด็กและเกือบ 9 ใน 10 ของเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงเป็นเด็กหญิง ส่วนใหญ่อายุ 10-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 46 รองลงมาคืออายุ 15-18 ปี ร้อยละ 40 และพบอายุต่ำกว่า 5 ขวบ ร้อยละ 5 หรือราว 1,000 คน ลักษณะความรุนแรงที่พบมากที่สุด คือ ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ร้อยละ 72 รองลงมาเป็นการทำร้ายร่างกาย ร้อยละ 21 ผู้กระทำการล่วงละเมิดส่วนใหญ่เป็นบุ คคลที่เด็กรู้จักไว้วางใจ และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เช่น เพื่อน แฟน เป็นต้น¹ ผู้หญิงพิการถูกล่วงละเมิดทางเพศมากกว่า ผู้หญิงที่ไม่พิการ ผู้ที่มีความพิการทางสมองมีความเสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรงในครอบครัว บุคคลปัญญาอ่อนที่มารับบริการ ที่โรงพยาบาลราชานุกูล พบว่าผู้บกพร่องด้านพัฒนาการและสติปัญญา ระดับรุนแรงตั้งครรถไม่พึงประสงค์กับสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน ร้อยละ 6 ตั้งครรถโดยไม่ทราบว่าใครเป็นบิดาของลูก ร้อยละ 94 ผู้บกพร่องด้านพัฒนาการและสติปัญญา ระดับรุนแรง ตั้งครรถไม่พึงประสงค์ อายุ น้อยกว่า 20 ปี ร้อยละ 37 และถูกล่วงละเมิดทางเพศอย่างน้อย ร้อยละ 10 ส่วนมากเรื่องที่เกิดขึ้นกับผู้พิ ก ร มักไม่เข้าถึงกระบวนการทางศาล เนื่องจากทัศนคติเชิงลบของสังคมต่อผู้หญิงพิการที่มองว่าความพิการเป็นเรื่องต่ำต้อย เลวร้าย ไม่ดี เป็นสิ่งที่เสียหายไปแล้ว ทำให้การล่วงละเมิดต่อผู้หญิงพิ ก ร มักทำการยอมความกัน หรือถูกบังคับให้ยอมความหรือตำรวจไม่รับแจ้งความ หรือญาติพี่น้องเพิกเฉยและต้องอยู่ในภาวะจำยอมเนื่องจากไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้⁵ ในด้านเป็นมัก เป็นเพศชายและกระทำผิดในเรื่องเพศ พบว่าส่วนมากมีภาวะ บกพร่องด้านพัฒนาการและสติปัญญา และมีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องการเรียนรู้และการ เข้าใจถึง สภาพทางเพศของตนเอง⁶ ไม่พบว่ามีโปรแกรมการสอนเรื่องเพศกับเด็กพิเศษในประเทศไทยผู้วิจัยจึงประชุมกลุ่มผู้ปกครองของผู้บกพร่องด้านพัฒนาการและสติปัญญา ถึงความต้องการการสอนเรื่องเพศสำหรับผู้บกพร่องด้านพัฒนาการและสติปัญญา สรุปความต้องการ ได้แก่ การแสดงออกเรื่องเพศที่ไม่เหมาะสม ไม่สามารถดูแลตนเองในการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ไม่รู้จักพื้นที่ส่วนตัวและการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาโปรแกรม เพื่อฝึกให้ ผู้บกพร่องด้านพัฒนาการและสติปัญญา มีทักษะการป้องกันตนเองทางเพศให้สามารถป้องกันตนเอง วัตถุประสงค์ของวิจัย เพื่อพัฒนาและศึกษาผลของโปรแกรมสอนทักษะการป้องกันตนเองทางเพศ สำหรับผู้บกพร่องด้านพัฒนาการและสติปัญญา อายุ 12-15 ปี

7. การวัดผลและการเปลี่ยนแปลง :

7.1.1 ก่อนแก้ปัญหา

1. ประชุมผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาเรื่องเกี่ยวกับเพศ ของผู้ปกครองด้านพัฒนาการและสติปัญญา ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ 6 ประเด็น

รายการ	ร้อยละ
1. ทักษะส่วนบุคคล เรื่อง.....ทักษะการขอความช่วยเหลือ และป้องกันตนเอง	46.42
2. สัมพันธภาพระหว่างบุคคล เรื่อง ขอบคุณ ขอโทษ	17.84
3. สุขภาพทางเพศ เรื่อง ทำความสะอาดอวัยวะเพศ	17.84
4. พัฒนาการทางเพศ เรื่อง รู้จักเพศชาย หญิง	7.165
5. สังคมและวัฒนธรรม เรื่อง พื้นที่ส่วนตัว (หน้าอก ก้น อวัยวะเพศ)	7.165
6. พฤติกรรมทางเพศ เรื่อง....การช่วยเหลือผู้อื่น และรู้จักแบ่งปันสิ่งของ (สุขภาพบุรุษสุขภาพสตรี)	3.57

2. ทบทวนและได้กำหนดขอบเขตของการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความบกพร่องทางสติปัญญา เพศศึกษา โปรแกรมสอนเพศศึกษาด้านทักษะส่วนบุคคล ผู้ปกครองด้านพัฒนาการและสติปัญญา

3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพ ด้านทักษะส่วนบุคคลสำหรับผู้ปกครองด้านพัฒนาการและสติปัญญา โดยศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องพัฒนาโปรแกรมสอนเพศศึกษามีดังนี้

3.1.แนวทางการศึกษาเรื่องเพศ (the Guidelines for Comprehensive Sexuality Education: Kindergarten-12th Grade, Third Edition may be reproduced in any form without written permission.(Phil Banner and Beej Johnson)

3.2 การสอนเพศศึกษาในโรงเรียนนั้น กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุขได้ร่วมกันกำหนด (2544)ซึ่งมีด้วยกัน 6 ด้านผู้วิจัยจึงนำมาสร้างเป็นโปรแกรมการสอนเพศศึกษาด้านทักษะส่วนบุคคล ได้แก่ สร้างสัมพันธภาพ และรู้จักพื้นที่ส่วนตัว การแต่งกายที่เหมาะสม และการปฏิเสธคนแปลก

3.3 เอกสารงานต่างๆที่เกี่ยวกับเพศศึกษา จากแนวคิดของสดใส คัมภีร์พ้อยนันต์. (2554)เรื่องเลี้ยงลูกอย่างไรให้รักจนลสงวนตัว:กลุ่มปัญหา : ความสัมพันธ์ในครอบครัว. และรศ. จันทิชาติตา พุกขานานนท์.พญ. .(2553)shortcut สื่อสารกับลูกเรื่อง xxx.

3.4ภาวะปัญหาอ่อน และระดับเขาว์ปัญญากับความสามารถในการดูแลตนเอง การศึกษา และการปรับตัว

7.1.2 ประเด็นปัญหา

ตารางที่ 1 สาเหตุของการเกิดปัญหาและแผนการแก้ไข

ประเด็นปัญหา	สาเหตุ / ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
ประเด็นที่ 1 ไม่มีโปรแกรมสอนทักษะการป้องกันตนเองทางเพศสำหรับผู้ปกครองด้านพัฒนาการและสติปัญญา	ปัจจัยด้านบุคลากร สอนทักษะการป้องกันตนเองทางเพศ ตามประสบการณ์เดิม บางครั้งสอนไม่ครบถ้วน บางคนไม่สอนเนื่องจากไม่มีโปรแกรมหรือคู่มือที่จะสอน
	ปัจจัยด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ (Tools/Equipment Error) ไม่มีคู่มือสอนเรื่องทักษะการป้องกันตนเองทางเพศสำหรับผู้ปกครองด้านพัฒนาการและสติปัญญา

<p>ประเด็นที่ 2 ผู้บกรร้งด้านพัฒนาการและสติปัญญาไม่ได้รับการเตรียมพร้อมเรื่องการป้องกันตนเองทางเพศ</p>	<p>ปัจจัยด้านบุคลากร ไม่ตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องสอนทักษะการป้องกันตนเองทางเพศ ประกอบกับ ไม่มีโปรแกรม /คู่มือ สำหรับสอนทักษะการป้องกันตนเองทางเพศ จึงไม่ได้สอนทักษะนี้ให้กับผู้บกรร้งฯ ทำให้ผู้บกรร้งไม่ได้รับการเตรียมพร้อม ไม่สามารถป้องกันตนเองทางเพศได้</p>
--	--

7.2 วิธีการที่เลือกใช้มาแก้ปัญหา

ใช้กระบวนการ R to R โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขออนุญาตในการทำวิจัย
2. แจกกับผู้ปกครองของผู้บกรร้งด้านพัฒนาการและสติปัญญา ระดับปานกลางที่เป็นประชากรกลุ่มที่ทำวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ และพิทักษ์สิทธิ์ในการร่วมวิจัย และแจกแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบประเมินความสามารถในการดูแลตนเองเรื่องเพศศึกษาทักษะการป้องกันตนเองทางเพศกับผู้บกรร้งด้านพัฒนาการและสติปัญญา
3. ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานกับผู้บกรร้งด้านพัฒนาการและสติปัญญาอย่างน้อย 10 ปี สอนผู้บกรร้งด้านพัฒนาการและสติปัญญา สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวม 10 ครั้ง โดยมีผู้ร่วมวิจัย คน 1 เป็นผู้จัดบันทึกรายละเอียดต่างๆของผู้บกรร้งด้านพัฒนาการและสติปัญญาในขณะที่ทำการทดลอง เพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล
4. ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมิน เป็นพยาบาลวิชาชีพมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานกับผู้บกรร้งพัฒนาการและสติปัญญาอย่างน้อยด้าน 10 ปี ให้คะแนนตามแบบฟอร์ม โดยผู้ประเมินจะดูจากกล้องวงจรปิดในห้องสังเกตการณ์ซึ่งอยู่ห่างจากห้องทดสอบไม่เกิน 5 เมตร พร้อมบันทึกภาพไว้ หากมีเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงของผู้บกรร้งด้านพัฒนาการและสติปัญญา กับผู้ที่เป็นบุคคลล่อลวง คณะผู้วิจัยจะเข้าไปช่วยเหลือในห้องทดสอบทันที หากพบว่าการให้คะแนนมีข้อสงสัย จะนำเทปมาตรวจสอบการให้คะแนนอีกครั้ง รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เพื่อประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้

1. เครื่องมือในการเก็บรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ
  - ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลผู้บกรร้งด้านพัฒนาการและสติปัญญา ระดับปานกลาง
  - ส่วนที่ 2 แบบประเมินความสามารถในการดูแลตนเองเรื่องเพศศึกษาด้านทักษะการป้องกันตนเองทางเพศ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ โปรแกรมสอนเพศศึกษาทักษะการป้องกันตนเองทางเพศ สำหรับผู้บกรร้งด้านพัฒนาการและสติปัญญา จำนวน 10 ครั้ง ทักษะการป้องกันตนเองทางเพศ ได้แก่ รู้จักพื้นที่ส่วนตัว การแต่งกายที่เรียบร้อย ไม่ล่อแหลม และการปฏิเสธคนแปลกหน้า
  - จำนวนตัวอย่างที่ศึกษา
    - กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ ผู้บกรร้งด้านพัฒนาการและสติปัญญา ระดับปานกลางที่มารับบริการในกลุ่มงานการศึกษาพิเศษของสถาบันราชานุกูล มารับบริการในเดือน 15 กรกฎาคม - 31 กรกฎาคม พ.ศ.2557 จำนวน 10 คน มีคุณสมบัติดังนี้

- แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นผู้บกพร่องด้านพัฒนาการและสติปัญญา ระดับปานกลาง
- ผู้บกพร่องด้านพัฒนาการและสติปัญญา เป็นเพศหญิงและเพศชาย อายุ ปี 15-12 สามารถพูดคุย หรือฟังคำสั่งได้รู้เรื่อง
- ผู้ปกครองและผู้บกพร่องด้านพัฒนาการและสติปัญญา ยินยอมเข้าร่วมงานวิจัย
- ระยะเวลาในการแก้ปัญหา 15 กรกฎาคม - 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2557

7.3 ข้อมูลเปรียบเทียบก่อนและหลังการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยควรนำเสนอเป็นตาราง หรือกราฟ จะช่วยให้เข้าใจง่ายขึ้น

ตารางที่ 1 ความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการเข้าโปรแกรมสอนเพศศึกษาด้านทักษะการป้องกันตนเองทางเพศแต่ละด้าน(n =10)

ตัวแปร	ก่อน เข้ากลุ่ม คะแนนเฉลี่ย(SD)	หลังเข้ากลุ่ม คะแนนเฉลี่ย (SD)	คะแนนเฉลี่ยที่ เพิ่มขึ้น (SD)	P -value ^a
1. การรู้จักพื้นที่ส่วนตัว (คะแนนเต็ม8)	2.1 (2.3)	6(1.3)	3.9(2.1)	≤.01
2.การแยกแยะการแต่งกายที่ เรียบร้อย ไม่ล่อแหลม(คะแนน เต็ม4	1.0(1.7)	1.6(2.1)	0.6(1.4)	.09
3. การรู้จักสื่อสารในการ ปฏิเสธ(คะแนนเต็ม8)	4.8(3.2)	7 (2.5)	2.2(3.2)	.02
4. ภาพรวม	7.9(5.4)	14.6(4.8)	6.7(3.8)	< .01

8. บทเรียนที่ได้รับ :

1. ผู้บกพร่องด้านพัฒนาการและสติปัญญาไม่เข้าใจคำว่า ล่อแหลมกับเรียบร้อยจะต้องปรับเปลี่ยนคำให้
ง่ายต่อการเข้าใจ อาจใช้คำว่าแต่งกายโป้ หรือ โนโป้ แทน
2. ผู้บกพร่องด้านพัฒนาการและสติปัญญาได้เห็นภาพการแต่งการล่อแหลมบ่อยครั้งจากสื่อ
โทรทัศน์เช่นจากละครที่ผู้ปกครอง ดูอยู่เป็นประจำ ทำให้ผู้บกพร่องด้านพัฒนาการและสติปัญญาชื่นชมดารา แล ะ
คิดว่าดาราแต่งกายถูกต้องแล้ว หรือบุคคลในครอบครัวที่มีการแต่งตัวล่อแหลม และผู้บกพร่องด้านพั ฒนาการและ
สติปัญญาเห็นจนเคยชิน ทำให้ผู้บกพร่องด้านพัฒนาการและสติปัญญาไม่เข้าใจคำว่าแต่งกายล่อแหลม
3. ไม่สามารถแยกภาพที่แต่งกายเรียบร้อย หรือแต่งกายล่อแหลมได้ หรือภาพบางอย่างไม่ชัด
เช่น ใ้เสื้อแขนยาวแต่กระโปรงสั้น หรือเสื้อเรียบร้อย กางเกงขาสั้น หรือเสื้อที่ใส่เป็นเสื้อนักเรียนแต่ไม่ติดกระดุม
ภาพถ่ายไม่เห็นทั้งร่างกาย เป็นต้น
4. โปรแกรมฯมีเนื้อหาง่าย ไม่ซับซ้อน สามารถใช้โดยผู้ปกครองหรือผู้ดูแล ส่วนที่ยังต้องปรับปรุงคือภาพ
แสดงเนื้อหาการแต่งกายล่อแหลมกับเรียบร้อย ซึ่งการสอน อาจต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกเพิ่ มขึ้น และการสอน

ต้องย่อยขั้นตอน คือ สอนที่ละด้านได้แก่ สอนภาพการแต่งกายที่เรียบร้อยก่อน โดยสอน 1 -2 ภาพ แล้วเพิ่มจำนวนเป็น 10 ภาพ จนผู้บกพร่องด้านพัฒนาการและสติปัญญาจำได้ จากนั้นจึงสอนภาพการแต่งกายที่หล่อแหล่่ม ซึ่งใช้วิธีการสอนเช่นเดียวกับการสอนการแต่งกายที่เรียบร้อยและหลังจากนั้นจึงนำมาสอนร่วมกันทั้งการแต่งกายที่เรียบร้อยและการแต่งกายที่หล่อแหล่่ม

5. สิ่งที่สังเกตได้ในการสอนคือ ใช้คำพูดต่างๆ ให้สั้นๆ เข้าใจง่าย เป็นรูปธรรม มีตัวอย่างประกอบ ไม่ควรอธิบายยืดยาวจนผู้บกพร่องด้านพัฒนาการและสติปัญญาสับสน ผู้บกพร่อง ด้านพัฒนาการและสติปัญญาโตสามารถอธิบายมากขึ้น ให้ความรู้ที่ซับซ้อนได้ พี่น้องอายุต่างกัน การอธิบายย่อมไม่เหมือนกัน เวลาสอนต้องสังเกตด้วยว่าเขาเข้าใจหรือไม่ ถ้าสงสัยให้มีโอกาสถามทันที

9. การติดต่อกับทีมงาน :

9.1นางสาวชัต ยูงสันเทียะ...หอผู้ป่วย 4 กลุ่มการพยาบาล สถาบันราชานุกูล แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ โทรศัพท์ 02-2488900 ต่อ 70384 ,70385

9.2นางสาวนิลชร เย็นยาชั้น จิตเวชชุมชน กลุ่มการพยาบาล สถาบันราชานุกูล แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ โทรศัพท์ 02-2488900 ต่อ 70400

9.3นางสาวจิรภัทร เปลื้องนุช.หอผู้ป่วย 4 กลุ่มการพยาบาล สถาบันราชานุกูล แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ โทรศัพท์ 02-2488900 ต่อ 70384 ,70385

10. คณะทำงาน :

10.1 นางสาวชัต ยูงสันเทียะ หัวหน้าทีม

10.2 .นางสาวนิลชร เย็นยาชั้น สมาชิก

10.3 นางสาวจิรภัทร เปลื้องนุช สมาชิก